

תחקיר סיכום מלחמה - מרמת מ"מ ומעלה - שדה תימן 3.3.74

פרק ב' - קרבות הבלימה

7.10.73 - 8.10.73

מח"ט

לקראת 1400 ב-7.10 הגדוד הראשון 599 הגיע לציר "ספונטני". גדוד 257 עם כ-21 טנקים הגיע לציר "ספונטני" בשעה 1700. גדוד 264 הגיע לקראת שש-שבע בערב לאיזור רפידים שם תדלק התארגן והתחיל לנוע קדימה. המשימות של החטיבה באותו יום: נפגשנו עם סגן מפקד האוגדה, דיברנו עם מפקד האוגדה בקשר, והפקודות היו לתפוס את איזור ציר "ספונטני", להיות מוכן לקראת 8.10 בבוקר לתפוס את איזור "הברגה" ולהיות מוכן להוציא את האנשים מהמעוז ב"חזיון". הפעולות שבוצעו: הגדוד של עמי (נפגשתי עם עמי בצומת הציר "ספונטני") תכננו את הפעולה להוצאת האנשים מ"חזיון". עקרי התכנית היו: עם שחר עדין בחושך עמי יעלה על ציר הכביש שמוביל מציר החת"מ ל"הברגה" וינוע כאשר הוא נע קדימה על ציר הכביש "חביבה" לתוך מעוז "חזיון". הוא היה מצוות עם חרמ"ש שלו ועם טנקים כאשר גדוד 257 באותו זמן צריך לתת לו חיפוי. הפעולה היתה צריכה להתבצע עם שחר. לקראת הבוקר הסתבר שלא קיבלנו אישור לפרוץ קדימה והפקודות היו לתפוס את איזור "הברגה" ולהיות מוכנים לפי פקודה לבצע את הכניסה ל"חזיון" או לנסות לפרוץ מערבה לתפוס את קו המים. בלילה גדוד 599 עם עמי נע קדימה, נסעתי איתו למקום הזה, תפס את השטח לרגלי "הברגה" כדי לבלום את האויב במידה וינסה לפרוץ קדימה, ושיהיה מוכן בבוקר לתפוס את "הברגה". שמעון עם גדוד 257 נשאר בצומת "ספונטני-כרטיסין", עם שחר לקראת 0600 בבוקר נע והתפרס על "הברגה". גדוד 264 הגיע בערך בשעה 0800-0900 לאיזור "הברגה" ואז היינו פרושים באיזור "הברגה" 3 גדודים, כשגדוד 599 בחלק הצפוני של "הברגה", גדוד 257 בחלק הדרומי וגדוד 264 מדרום והתחיל לנוע לכיוון "זנגביל". משך כל שעות הבוקר היינו פרושים ואז גילינו כוחות גדולים של אויב במרחק 3-4 ק"מ מאיתנו. התחלנו לנהל אש. ביקשתי כל הזמן אישור לפרוץ מערבה, לא קיבלנו. מבחינת פעילות אויב הם הפעילו בעיקר מטחי ארטילריה, הרבה קטיושות. מבחינת התמונה האוגדתית מדרום לנו היתה חטיבה 14 שישבה על איזור "חלוץ", חלק שלה גדוד 79 ישב ב"זנגביל", וחטיבה 600 ישבה מדרום באיזור "חמדיה-מכשיר". לקראת שעה 1000 התקבלה פקודה שאוגדה 162 מחליפה אותנו ואנחנו צריכים לרוץ במהירות לכיוון המיתלה, כיוון שבמיתלה יש בעיות רציניות ביותר ויש שם כוחות קטנים. התחושה שלי היתה ששם הולכת קטסטרופה - דיביזיה 4 המצרית מתחילה לחדור וצריך לרוץ מהר למיתלה. הפקודות היו לעזוב את המקום. במקביל לזה ברגע שעדיין עמדנו על "הברגה" חטיבת ביסל"ש 460 התחילה לעבור דרכנו. גדוד אחד עבר מצפון ל"הברגה", גדוד אחר עבר באיזור הדרומי, התחילו לרוץ לכיוון "חזיון". בשלב הזה התחלנו לנוע חזרה לכיוון "ספונטני"-

כרטיסן" לכיוון המיתלה וכאן באחד השלבים התקשר אלי מח"ט 460 ואמר שהוא נתון בצרה ושאלח לו מיד גדוד לעזרה. לפני כן הוא התקשר גם עם עמי. פניתי למפקד האוגדה אריק והוא אמר לי שקיבלנו פקודה לרוץ מיד למיתלה ואני רואה פה ממש באיזור "הברגה" יש פה טנקים של האוגדה של ברן מהחטיבה של קרן, אני לא יודע אם החטיבה כולה או שגדודים שלה, יש שם צנטוריונים. שיקחו את הצנטוריונים ויכניסו אותם פנימה. לא קיבלנו אישור לסייע ורצנו לכיוון המיתלה. גדוד 599 יחד איתי כבר הגיע למיתלה כאשר אחרינו נסעו 2 הגדודים האחרים 257 ו-264. כאשר הגענו למיתלה קיבלנו פקודה לחזור חזרה לכיוון טסה. חזרנו לטסה, בדרך באיזור הג'ידי נפגשתי עם מפקד האוגדה והפקודות היו : לנסות לתפוס את כביש טסה-אסמעיליה ציר "טליסמן", להיות מוכן לכבוש את "חמוטל" וללחוץ מערבה. במקביל לזה חטיבה 600 תכבוש את "מכשיר" ואת "חמדיה". בערך בשעה 1600 הגענו לאיזור "חמוטל-חגית-ציונה". ידיעות על אויב לא היו לנו. ראינו מה שהיה בשטח. התכנית היתה : גדוד 599 חיפוי באיזור "ציונה", לאחר מכן גדוד 264 יתקרב, ושמעון יעלה על "חמוטל" מציר הכביש בממד הצר שלה מציר "טליסמן" וכבוש אותה. עם דמדומים ראינו כבר טנקים של האויב גם על "חמוטל" וגם על "מכשיר", ואם אני לא טועה גדוד 599 דפק שם כמה. הגיע גם גיורא, הוא חתך דרך "עכביש" לאיזור "ציונה". שמעון עלה למעלה ואז התחיל לחטוף טילים מהאגפים, אני חושב שזה היה מכיוון "מכשיר". הוא בא מהחלק הדרומי והודיע לי שאי אפשר לעמוד פה. היו לו שלושה טנקים. טנק אחד נשרף מיד - הטנק של יוסי קליין ז"ל. שמעון קיבל פקודה לרדת חזרה. באותו לילה של 8.10 נערכנו על ציר "טליסמן" כאשר גדוד 257 נשאר להחזיק מגע עם האויב באיזור "ציונה". פה היו לנו את הנפגעים הראשונים על "חמוטל".

מג"ד 599 סא"ל עמי מורג

אנחנו יצאנו מכאן ביום ראשון 7.10 בערך בחמש בבוקר. ירדנו על שרשראות לכיוון סיני. טיפול שהיה ראשון עשינו ב-302, טיפול שני בג'בל לבני בסביבות 0930. ברפידים עצרנו לקבל פקודות כשאת ה"היכון לירי" עשינו כבר בג'בל לבני. לא היו לנו שום ידיעות מודיעיניות מה קורה בשטח. ידענו רק שיש מלחמה אז בג'בל לבני עשינו "היכון לירי". הגענו לצומת רפידים ומשם שלחו אותנו לטסה כאשר הפקודה היתה לתפוס את צומת "ספונטני-כרטיסן" ולהערך עליה להגנה. מה שנעשה מערבית לנו, אמרו לנו ששרידי הגדוד של מצנע יכולים להיות עוד לפנינו ולשמור לא לדפוק אותם. שוב מבחינת אויב לא היה שום דבר. אח"כ התקבלה פקודה שאנחנו ננוע ונתפוס את איזור 34 ו-32. נענו כאשר פלוגה ז' של מיקי קדימה, ואני עם הפלוגה של רוני אחריהם, כאשר השארנו פה מאחור מחלקה אחת בפיקוד הסמ"פ של ו' לאבטח את הצומת. פה פגשנו פעם ראשונה את הכח מהאוגדה של ברן, את עדיני שגם אותו שלחו לאבטח את הצומת הזו של "ספונטני-כרטיסן". התקדמנו, אח"כ התפרסנו כאן וקיבלנו פקודה להיכנס לחניון לילה עם הדמדומים, באיזור הצומת של "ספונטני" עם "חזיזית". בלילה הצטרפו אלינו 6 הטנקים שהיוו את פלוגה ח' בפיקוד של שרגא,

ועמדנו על 24 טנקים. בלילה קיבלנו פקודה להיות מוכנים עם שחר לפרוץ על ציר "חביבה" לחלץ את הנצורים שיושבים במעוז "חזיון", מעוז הפירדן. עשינו קבוצת פקודות חפזה, בלי להדליק אור, ולמזלנו, בערך אחרי חצות בסביבות שתיים בלילה הודיעו לנו שהעסק הזה בוטל. בבוקר של ה-8 לחודש קיבלנו פקודה לתפוס את איזור "הברגה". עלינו לשם, התפרשנו, והתחלנו לאתר אויב בשטח. היה קצת קשה בלי משקפות, היו 2 משקפות בגדוד, והתחלנו לירות על טנקים ותותחים שהסתובבו באיזור "ערוב 31". זה היה די שעשוע כל העסק הזה. חוץ מהפגזות ארטילריות לא הרגשנו שזו מלחמה. בשלב שני, בסביבות 10 בבוקר, קיבלנו פקודה לרוץ למיתלה. ירדנו מ"הברגה", נערכנו על ציר "ספונטני" ואז נכנס אלי לרשת מח"ט ביסל"ש אל"מ גבי עמיר וביקש שנבוא להציל אותו. למעשה קודם לכן ראינו את הטנקים של אוגדה 162 נכנסים למטה ומתחילים להתרוץ פה בשטח שבין ציר "חביבה" לציר "ערוב", מתחתינו בכיוון "חזיון". הסתובבו, לא עשה רושם שהם יודעים מה הם רוצים ואז התחילו להידלק שם. אנחנו רצינו לרדת לעזור להם אך לא היה אישור ואז כשעמדנו לנסוע לכיוון המיתלה, גבי עלה עלי בקשר וביקש שנבוא להציל אותו, כי החברה שלו נקטלים. לא קיבלנו לכך אישור ורצנו למיתלה. הגענו למיתלה כאשר בדרך אמרו לנו שאנחנו מתדלקים ב"מבדיל 79". אישית לא האמנתי שבבלגן הזה כשאיש לא יודע איפה הם ואיפה כוחותינו תחכה מיכלית דלק דווקא ב"מבדיל 79", אבל זאת היתה הפתעה ראשונה מבחינת הלוגיסטיקה של המלחמה. היתה פה מיכלית ענקית שתדלקה את כל הטנקים של הגדוד, ומבחינת מזון הפגישה שלנו היתה עם שיפוני כשהוא זרק לנו מנות קרב תוך כדי תנועה. פה פגשתי את מפקד האוגדה שאמר שבמיתלה יש שואה וצריך לרוץ מהר למטה. הגענו לאיזור המיתלה עם פלוגה ועוד פלוגה אחת באמצע הדרך בין הג'ידי למיתלה ופלוגה שלישית באיזור הג'ידי. החרמ"ש וחלק מהתאג"ד גם כן הגיע - שמע שירדנו למיתלה אז הוא התחיל להיכנס על ציר "מבדיל" דרומה. באנו לשם, שום דבר. מזג אויר יפה. עמדה שם איזה סוללת תותחים של 175 מ"מ וירתה בקצב איטי, לא היתה שום שואה. המח"ט הגיע, אמר קדימה, חוזרים חזרה. בהתחלה לג'ידי ואחר כך לטסה. חזרנו לטסה. בטסה היתה קבוצת פקודות חפזה של החטיבה וקיבלנו פקודה להיכנס על ציר "טליסמן", לרוץ לאיזור ציר "פוטון", לנסות להיכנס ל"פוטון" ולהעריך לשב"ש באיזור "מיסורי". סדר התנועה היה גיורא, שמעון ואני. אני לא ראיתי לא את גיורא ולא את שמעון איפה שהם עמדו עם השדרות. נכנסתי ישר על ציר "טליסמן" והתחלתי לרוץ לכיוון "ציונה". זה כבר היה בשעות אחר הצהריים. באיזור "ציונה" אנחנו רואים שב"ש רציני מאד. הרבה טנקים בוערים וקשה היה לנו לזהות מי יורה במי ועל מי. דיווחתי אחרנית שלאיזור "פוטון" אי אפשר להיכנס. התפרשנו באיזור "ציונה" וניסינו לאתר מי יורה על מי. בסוף הצלחנו לאתר מי יורה עלינו אש מאיזור "מכשיר", ירינו כמה פגזים ואז חטפנו הפגזה ארטילרית של זרחן בדיוק על העמדות של הגדוד, הפגזה מדוייקת מאד, ונהרג סגן הלל מעוז סמ"פ ח'. היו תנאי ראות גרועים מאד. אנחנו קיבלנו פקודה לנתק מגע ולהיכנס לחניון באיזור "טליסמן 39".

מ"פ ז' סרן מיקי שחר

לגבי הקטע הראשון כשהגענו לפה הוא היה הקטע הלא נעים במלחמה. פגשנו פה נגמ"ש של רס"ן אריק שהיה מפקד קורס מ"כים. הוא הודיע לנו שמכאן הוא האחרון שיוצא ממערב למזרח. מכאן מערבה הכל מצרים. ואז קיבלתי פקודה לנסוע עם מחלקה עם סרן עמיקם מעין ז"ל, לנוע מערבה עד איזור "ספונטני 36" ואם אני מזהה אויב לא להיכנס לאש אלא רק לדווח. לא היתה לי מפה. המפה שלי התחילה רק מ-34. שאלתי את המג"ד איך מגיעים ל-36 והוא אמר לי שקודם אגיע ל-34 ואז אסע אחורה. בכל מקרה הגענו הנה ל"ספונטני 34", פה עברו מעלינו כמה מטוסים שלנו לכיוון מערב, ומכיוון "הברגה" התחילו לירות נ"מ. עצרתי שם והודעתי למג"ד שאני כבר יודע איפה הערבים. עד לשם לא זיהיתי שום דבר.

למחרת נכנסנו לציר "אבנית 30" וקצת אחרי תעוז שאת שמו אני לא יודע, מהצד הדרומי. כל הירי שם היה ירי ברשת גדודית, המג"ד ו-2 המ"פים ירו. התיקונים היו ברשת הגדודית בלבד. ב"הברגה" רוני פגע בנ"ט אחד (היה שם נ"ט אחרי מחפורת), רוני הוריד שם נ"ט יוצא מן הכלל. עמי פגע ב-PT76. היו עוד כמה יריות. אחרי זה נכנסו לשם שתי משאיות של קטיושות שעמיקם מעין ז"ל זיהה אותן, דיווח קטיושות ברשת הגדודית ובש' של הקטיושות הן נכנסו ואז היינו כמו טייסים בענן שחור, כולן היו בול בתוך האיזור שלנו. אחרי זה נסענו למיתלה.

לגבי הקטע הזה של "פחם" - זה חטיבה 460, אז היו לנו פקודות סותרות שעמי דיבר עם המח"ט, ואחר כך אני שמעתי את גבי עמיר קורא לנו ולאחר כמה פעמים שהוא ביקש שנבוא לעזור הוא הודיע לנו (אז עמי לא היה ברשת) שיש לו אישור עבורנו לחזור ולהצטרף אליו, מ-103 [אלוף הפיקוד]. הודעתי את זה לעמי. אני עצרתי ועמי גם כן כבר הסתובב ואז הודיעו לנו סופית שלא הולכים אלא רצים עד למיתלה.

נסענו למיתלה. בדרך קיבלתי בצומת המיתלה ציוד, קיבלתי משקפת ואחד הצוותים שלי מצא משקפת למ"פ. חזרנו בחזרה וכשנכנסנו בצומת טסה על ציר "טליסמן" מערבה, המג"ד הודיע ברשת שאנחנו נכנסים מערבה, ואז התחלנו לראות את כל המדורות מכיוון "חמוטל". הקמתי קשר ב"מוסקיטו" וענה לי מ"מ 2 של פלוגה ג' מגדוד של דן ספיר, פלוגה של סימון, שהם נלחמו פה למעלה. שאלתי אותו אם הם באמת ב"חמוטל" מכיוון שלא יכולתי לזהות שום דבר. הוא הודיע לנו שהוא לא יודע איפה הוא נמצא ורק שלא נירה. התארגנו באיזור הזה והתחלנו לירות כשכאשר ברגע שאנחנו עלינו ירד אותו גדוד של דן ספיר להניע את הטנק שלו שנשאר למעלה, בערך בעליה למשפך של "חמוטל". עלינו למעלה והתחלנו לירות. משמאלי עמד אמנון עמיקם מ"מ 3 והוא התחיל לקבל אש מכיוון "מכשיר" ממש מהגב, ואז הודעתי לו והוא התקפל לכיוון הזה ואמנון ירה ל"מכשיר" והשאר ירינו לכיוון "חמוטל". עמדנו שם התחיל להיות חושך והרגשנו כמו אידיויטים שהם רואים אותנו ויורים. אחרי זה כבר לא היה מה לעשות אז התקפלנו לאחור. 2 המחלקות הימניות שירו ל"חמוטל" לא זיהיתי אם הם פגעו או לא. אמנון עם המחלקה שלו כן פגע בקצה הצפוני של "מכשיר" לפחות ב-2 מטרות. מה התוצאות אני לא יודע. אמנון פגע כאשר הוא היחידי שירה שם.

אחרי זה התקפלנו לחניון לילה והתחיל החיפוש אחר סמ"פ ח', הלל ז"ל, עד שאיתרו אותו, והתארגנו שם בחניון. קיבלתי פקודה מהמג"ד שינועו אלינו כוחות רגליים מכיוון דרום מזרח ויצרו איתנו חבירה בלילה. לא ידענו כלום. ישבנו שם כל הלילה. כולם היו ערים. התקפלנו, עברנו את הכביש בחזרה. התארגנו שם שלוש גדודים בקוויים. קיבלנו שם את הפקודה לגבי חבירה, לא ידענו מה, ואז פתאם התחילו החבר'ה לזהות נצנצים ובסוף הודיעו לנו שהחבירה לגבינו בוטלה ושהם הולכים לאיזה גדוד אחר, וכנראה שזה היו חבר'ה שיצאו מאחד המעוזים והלכו כל הלילה והגיעו אלינו. כמובן שכל מה שהשתמע מכל זה, זה לשבת ולא ידענו אם זה ערבים או שלנו. בלילה הגיע רס"ן שיפוני ייבדל לחיים ארוכים מאד והביא סיגריות לצוותים ותחמושת בלי הגבלה וסוללות. לא היו פנסים אבל סוללות היו. ומבחינה זאת המורל היה גבוה.

מ"מ 3 פלוגה ג' גדוד 599 סגן אמנון עמיקם

אני אתייחס רק לשלב שמיקי כבר דיבר בנושא "מכשיר". אני הייתי במחלקה השמאלית הדרומית ביותר. היתה חשכה והם הרביצו בנו אש די מדוייקת. הגדוד של דן ספיר הסתובב כאן בשטח, התרוצצו מדרום לצפון בסוף החליטו לקחת מזרחה הכי בטוח. על כל פנים אנחנו ירינו, קיבלנו בעיקר מהאגף הזה דרום מערב, ואני הייתי פרוס כאן עם המחלקה כאשר מיקי עם שתי חלקות אחרות היה פרוס קצת מצפון לכיוון "חמוטל". מבחינת המקום שבו התפרסנו היה שטוח, לא טוב, וצפוף מאד. היו טנקים שעמדו מאחור וממש לא היה להם מה לעשות. הודעתי לו שאני מתחיל לחתוך לכיוון הזה. היתה כבר כמעט חשכה מוחלטת. הפגיעות שלהם היו כאן די מדוייקות כנראה בגלל מיכשור הלילה שלהם ומטרות כמעט שלא זיהינו. בתחילה היתה שמש בעיניים ולאחר מכן חשכה. על כל פנים אנחנו חיכינו עם 3'א' שהיה שאלתיאל בזמנו. הוא תיקן אותי, אני יריתי והיינו מחכים, היינו רואים איך זה והיינו דופקים. הטנק שלי דפק שם שתי מטרות - זה היה נ"טים או טנקים. לאחר מכן באותה שעה פחות או יותר ממש גשם של זרחן. היו פגיעות יוצאות מן הכלל, נכנסו ממש בין הטנקים, ואז גם שמעתי ברשת הגדודית שלא הייתי צריך להאזין לה שנפגע סמ"פ של ח'. לאחר מכן אנחנו התקפלנו לכאן חזרנו לכביש, הסתדרנו בשתי שדרות כשאני הייתי מחלקה אחרונה בשדרה של הפלוגה שלנו והטנק של הלל מעוז ז"ל היה קצת מאחורי וימינה. היה שם מט"ק או איש צוות שעמד בצריחון והתחיל לצווח. רצתי לטנק הזה, ראיתי שהלל מעוז שכב על הרצפה כשהוא נראה שלם. לאחר מכן התברר שיש לו רסיס באיזור הרקה. בדקנו דופק וכבר לא היה מה לעשות.

מ"פ ח' גדוד 599 סגן שרגא בר ניסן

אני עם 6 טנקים שהגיעו מב.מ.ב. הגעתי ביום ראשון בלילה בשעה 2100 לצומת הזאת מקום שסיכמתי עם המג"ד שאני אגיע אליה (צומת טסה). לא מצאתי שם את עמי. למזלי מצאתי שם את טוביה רביב והוא אמר לי שעמי כנראה נמצא בצומת "כרטיסן-ספונטני". עד לחניון הלילה של

הגדוד ב"כרטיסן 34" אני הגעתי ללא מקלעים בכלל, לא רק מקלעי מפקד, כשנהגים נוהגים עם מדפים פתוחים כי לא היו לי בכלל אפיסקופים. אז עד הנה הגענו. בקשר עמי אמר לי : סע על הציר ואני אגיד לך כשתגיע. למזלנו היה לילה בהיר שאפשר לראות. זיהיתי אותו ותפסנו את המקום בחניון הגדודי. לקחתי מיתר הפלוגות מקלע אחד ואפיסקופ אחד לכל טנק. כך התחלנו את יום ה-8.10.

ביום הזה הפלוגה שלי ניהלה מפה אש, זה היה טווח 4,000 מ' מאיזור "הברגה". אנחנו היינו הפלוגה הצפונית ביותר של הגדוד. הפלוגה דפקה פה גם טנק וגם נ"ט בטווח 4,000, וזה שני טנקים שונים.

על הקרב באיזור "חמוטל" ו"מכשיר" - אני הייתי באיזור של המג"ד, הפלוגה הצפונית ביותר, ירינו יותר לאיזור "חמוטל". הראות היתה ממש אפסית. עד שאנחנו זיהינו מי יורה ועל מה יורים כבר בקושי ראינו. הטנק של הלל הסמ"פ שלי השמיד פה איזושהיא מטרה אני לא יודע אם טנק או נגמ"ש אבל ראו התפוצצות שהוא ממש התפרק. אחר כך כבר ירד לילה והיה ממש לא נעים לעמוד שם. הם ירו עלינו כנראה ח"שים ושמעו ממש את השריקה והנפילה של הח"שים בתוך החול. אנחנו כמעט לא ראינו מאיפה יורים, ואז ירד מטח בין הטנק שלי לטנק של הלל של 9 פגזי זרחן. ראינו אותם באויר מתפוצצים והפגיעות היו מדוייקות ביותר. הטנק של הלל ירד לאחור והצוות דיווח דיווח מאד מבלבל שהלל נפגע והוא מפנה אותו. תפס את הפיקוד איש צוות והוא לא ידע לתת בדיוק דיווח מדוייק של מקום וכיוון. אנחנו מיד ירדנו והתחלנו לחפש אותו. הוא אמר שהוא רואה שם טנקים והוא מצטרף אליהם. הפחד שלנו היה שהוא מצטרף למצרים. שאלנו אותו לאיזה כיוון והוא נתן כיוון לא נכון, הוא אמר שהוא נוסע מערבה, ואמרנו לו שיעצור במקום. אחר כך התברר שהוא הצטרף לפלוגה ז' אחרי הטנק של איתמר ואנחנו בדיוק באנו מאחוריו. עליתי על הטנק, בדקתי את הלל והוא היה כבר מת. אנחנו עמדנו דרום מציר הכביש דרום מערבית מ"ציונה". אני הייתי הפלוגה הצפונית ביותר כשעליתי לכיוון "חמוטל".

מג"ד 257 סא"ל שמעון בן שושן

ב-7.10 בבוקר בשבטה התנועה מתבצעת עם 21 טנקים. התחלנו בתנועה על ציר הכביש כאשר מצטרפים אלינו זחל"מ שלי וזחל"מ של הקש"א שלי. נסענו במהירות די גדולה אם כי היתה מגבלה - על הציר ובצידי הציר היו תותחים מתנייעים ומשאיות וזה די הפריע בחלק מהזמן לדהירה למטה. גם התחממות המנועים והממסרות בדרך אילצו אותנו לבצע טיפולים בשהייה בדרך כל שעה וחצי עד שעתיים. הגענו לאיזור רפידיים בשעה 1530. המשכנו בתנועה למקום שהמח"ט עוד בשדה תימן הורה לי להגיע אליו על ציר "פדוי", בין "פונדק" ל"פוררת". לאחר קשיים רבים בהקמת קשר הצלחתי ליצור קשר עם המח"ט והוא הורה לי לחזור חזרה על עקבותי, לעלות על ציר "פונדק" ולהגיע לאיזור "צאלון", והוא מחכה באיזור. חזרנו על עקבותינו והגעתי לאיזור הזה. היה כבר חושך וקיבלנו פקודה לנוע לכיוון צומת "כרטיסן-ספונטני" ושם לקבל את הפקודות.

הגענו למקום הזה בסביבות 2400 ושם נערכנו לחניון לקראת מחר בבוקר. נודע לי שעמי נמצא קצת יותר קדימה. היתה קבוצת פקודות לגבי מחר בבוקר. הסמג"ד עם פלוגת החרמ"ש ופלוגת מפקדה ועם כל הדרגים של הגדוד היו עוד מאחור בדרך וגם הפלוגה של עודד מגידו הצטרפה אלינו רק למחרת בצהריים, כלומר הגדוד מנה 2 פלוגות בסה"כ. הפקודות כאן היו : עם שחר לעלות על איזור "הברגה" כאשר המגמה היא לרדת בכיוון דרום ולכבוש את "זנגוויל" ואולי אפילו להגיע לאיזור "חזיון". מבחינת אויב אני לא יודע מה עמד מולנו. שלב א' היה צריך להתבצע - תפיסת "הברגה" כאשר הגדוד שלי נמצא במרכז, גדוד 599 מצפון וגדוד 264 מדרום. היינו בחניון ערני כי לא בדיוק ידענו מה קורה. היו גם ידיעות לגבי קומנדו ופשיטות, אנחנו עוד לא נפגשנו עם אויב. ממש בחושך נסענו בבוקר על הציר ונכנסנו פנימה ונערכנו ה"הברגה" כאשר פלוגה כ' מימין ופלוגה ל' משמאל בפריסה די רחבה. עוד בערב התבקשנו לתת למפקד האוגדה 3 טנקים שהוא היה צריך להיכנס איתם לשטח. היתה ארטילריה מסיבית באיזור הזה ומטווחת ומי שהגיע לשם בבוקר - כנראה שהמקום הזה היה מטווח עוד לפני שהגענו לאיזור הזה. מבחינת ירי בכיוון ישיר היו כל מיני פגזים שהסתובבו באיזור, אף אחד לא נחת באיזור שלנו. ניהלנו אש לטווחים ארוכים מאד 3,000-4,000 מ'. לפלוגה כ' היתה אפשרות קצת יותר טובה לירות כי הם היו בשטח קצת יותר גבוה. מדי פעם החלפנו עמדות בגלל הירי של האויב. בינתיים כמעט הייתי במצב של ריק מבחינת דלק בטנקים. תחמושת קלה כמעט לא ירינו, כבדה גם כן לא בצורה רצינית. בסביבות 1030 קיבלנו פקודה שכח אחר מאוגדה 162 בא להחליף אותנו כאן במקום, ואנחנו יוצאים החוצה כאשר המגמה היא לרוץ לכיוון דיביזיה 4 המצרית. אי אפשר היה להתחיל לנוע מכיוון שהיינו בלי דלק. ביציאתי על ציר "ספונטני" חזרה ראיתי טנקים שוטים שנכנסים לשטח ותופסים את "הברגה". במחצית הציר ב"ספונטני 34" היו מיכליות דלק וזה לקח הרבה מאד זמן לתדלק את הטנקים מכיוון שהמיכליות פעלו על עקרון הגרוויטציה. בהמשך התנועה בצומת "ספונטני-כרטיסן" פגשנו שם טריילר עם מנות קרב ופה קיבלנו לראשונה מנות קרב. החלפנו ג'ריקנים עם מים ולראשונה היתה אפשרות לאכול למרות שלא היה זמן כי היתה מיד ריצה מטורפת על ציר "מבדיל" על מנת להגיע מה שיותר מהר לחטיבה, לקראת הפעולה באיזור המיתלה. בדרך קיבלתי פקודה לעצור במקום ולחזור אחורה למפגש באיזור "עכביש-מבדיל", באיזור "צאלון" היתה קבוצת פקודות במקום ליד הכביש ע"י המח"ט. הכוונה היתה לנוע על ציר "טליסמן", לפרוץ פנימה, ולהגיע לכיוון "חמוטל", כאשר עמי היה צריך להיות בחיפוי ואני עולה על "חמוטל". התחלנו בתנועה קדימה, הגענו לאיזור "ציונה" כבר עם דמדומים. באיזור "חמוטל" היו טנקים של 500 והיה שם בלגן נוראי שקשה לתאר. זאת הרגשה לא נעימה לבוא בפעם הראשונה במגע עם האויב ואין לך ידיעות על הנעשה. הפחד הגדול היה שמא נירה על כוחותינו. היתה בעייה לנצור את האש כדי לא לירות. בנוסף לזה היתה פה צפיפות נוראית. עמי תפס את כל הקטע משמאל ל"טליסמן" באיזור "ציונה", כאשר אני הייתי צריך להתרכז בצד ימין של הכביש ולתפוס את שולי "חמוטל". במקום הזה אני מארגן איכשהוא את שתי הפלוגות ופלוגה שלישית שכבר הגיעה של עודד. המגמה הראשונית היתה לשפר עמדות,

לצפות לשטח, לנהל אש ולראות מה קורה למעלה ואחרי זה לעלות ולהסתער. אבל כמובן שעודד רץ קצת קדימה ועלה כבר על "חמוטל". זה היה כביכול שיפור עמדות. זה קשה לתאר את זה היום אבל אז ראית טנקים נדלקים, טילים ובזוקות. כולם יורים אחד על השני. בשלב של "חמוטל" נערכנו בעמדות באיזור "ציונה". ניהלנו אש לעבר "חמוטל". עדין לפנינו עמדו טנקים של 500. עד שהם הסתלקו משם זה לקח קצת זמן. לאחר מכן עלינו למעלה לכיוון "חמוטל" כאשר נורו שם טילים מכיוון "חמוטל" לכיוון צפון וגם בזוקות וגם נ"ט שנורו על הטנקים שעלו על "חמוטל". פלוגה מ' עלתה למעלה ונדמה לי שהיא הפלוגה היחידה שממש טיפסה והגיעה עד למעלה, הפלוגה מנתה 8 טנקים. הפלוגה של יוסי ל' היתה עדיין בעמדות חיפוי ופלוגה כ' חיפשה את פלוגה ל'. כאן נפגעו לנו 3 טנקים. אחד נשרף כליל ושניים נפגעו וחזרו, כלומר טנק אחד נשאר בשטח כאשר הצוות שלו נהרג. זה הצוות של הסמ"פ של פלוגה מ'. המ"פ בעצמו נפצע וארגן את הכח למטה לאחר ההסתערות ב"חמוטל" בחלק יותר נמוך של חמוטל". לאחר שארגן את הכח שלו יישרנו קו. עודד זז אחורה ונפגשנו עם המח"ט כשעודד היה פצוע ובמקום החלטנו בדיוק מה לעשות כלומר טיפול בפצועים והחלטה לא להיכנס לטנק השרוף לאנשים שנשארו בשטח, זה יעלה יותר ביוקר ממה שזה כבר עלה. הוחלט להישאר ולשמור על הקו של "ציונה" בכל מחיר. אינני זוכר אם היו גדודים נוספים באותו הלילה אבל הגדוד שלנו נשאר באיזור "חמוטל-ציונה" עם הפנים לכיוון מערב- צפון מערב. בלילה ארגנו גם את החרמ"ש מאחור בעמדות המתנה גבוהות קצת, טנקים בעמדות תצפית ובצורה כזאת כולם בכוננות לקראת הבאות. לא היה ברור לנו מה קרה לצוות של יוסי קליין ז"ל. היו דיווחים שונים אבל היה עוד סיכוי שהם יבואו אולי רגלית כי הם הכירו את השטח, ויבואו לכיווננו. בסביבות 2300 התקרב צוות של 4 אנשים כאשר אחד מהם היה פצוע קצת יותר קשה, תומכים אחד בשני. דיווחנו לכל האנשים בטנקים שלא יירו כי זה כוחותינו, אפילו אם יש סיכוי שזה מצרים, הם הגיעו אלינו והסתבר שהם היו מחטיבה 500. העברנו אותם לתאג"ד לטיפול.

מ"פ ל' גדוד 257 רס"ן יוסי שרון

עצרנו בחניון לילה ביום ראשון בערב על הכביש. פגשנו את הסמח"ט והוא סיפר שהמלחמה הולכת להיגמר. שכבר הגיעו כוחות לתעלה, והיתה הרגשה שאנחנו עומדים לפספס את העסק. קיבלנו פקודה לנוע לצומת "כרטיסן-ספונטני". אחרי שעברנו את טסה נתקע לי הטנק הראשון שעפו לו 2 בוגזים. הגענו לצומת ונכנסנו לחניון לילה. הגיע אלי מ"מ 2 ליס שהוא ברח מרמת הגולן והודיע שהוא פליט, קיבל טנק והצטרף אלינו. בבוקר נסענו לאיזור של "הברגה". היה שם טנק שרוף שלנו שעמד ממש בכניסה וזה הכניס אותנו לאווירה של המלחמה. תפסנו שם עמדות. השטח היה מטווח מפני שהגענו. היו סמנים של פגיעות בשטח. עלינו לעמדות, עמדנו שם עד לפני הצהריים. הראות היתה בינונית. זיהינו הרבה כוחות של המצרים באיזור הפירדנים. ראינו את הגשרים, והרבה תנועה. דיווחנו על כך. הטווחים לירי היו גדולים ולכן לא ירינו. במשך הזמן ספגנו הפגזות. בשלב מסויים דיווחו בפלוגה שרואים איזה טנק מתקרב וכבר היינו מוכנים לדפוק אותו. לבסוף ליס דיווח שזה שוט שלנו והסתבר שהוא היה פגוע. קיבלתי פקודה לנוע אחורה על ציר "ספונטני"

לתדלוק ואחר כך לחזור. התידלוק היה איטי מאד ונאמר לי להמתין במקום וכל הגדוד יצטרף וקיבלנו הוראה לנוע לצומת טסה. בדרך קיבלנו אוכל. בצומת טסה פגשנו את הדרגים של הגדוד וקיבלנו עוד תוספות מזון, שמנים, ומים שהיו חסרים לנו. קיבלנו הוראה לנוע דרומה. באמצע הדרך עצרו אותנו ואמרו לנו לנוע לציר "עכביש". נכנסנו בשדרות לציר "עכביש". אמרו לנו שאנחנו מתכוננים ללכת לדור סואר. קיבלתי פקודה בקשר להתחיל לנוע על ציר "טליסמן" לכיוון "חמוטל". נסעתי על הציר כשזה כבר היה שעות אחר הצהריים המאוחרות. הגעתי לאיזור "טליסמן 34" למעלה, ראיתי את "חמוטל" וטנקים בוערים למעלה. ראיתי פטונים משמאל. לא זיהיתי בדיוק מה זה "חמוטל" ו"מכשיר". מצד ימין ראיתי שוטים. ואז קיבלתי פקודה מהמג"ד לתפוס עמדות לכיוון "חמוטל". הצלחתי להכניס את הפלוגה בין השוטים שהיו מימיני לבין הטנקים של עמי שהיו משמאלי. עלינו לעמדות וראיתי שיורים על מטרות שכבר בערו. נתתי פקודה לפלוגה לירות רק על מטרות וודאיות. ואז ראיתי טנק מצד שמאל יורה לכיוון ימין ופוגע בטנק, ואם אינני טועה זה היה טנק שלנו. היו דמדומים וראיתי את הנותב עובר מצד שמאל לצד ימין. בינתיים התקשר אלי עודד. לא היו לו מפות, הנחיתי אותו לפי שמות המקומות במלחמת ההתשה, ואז הוא ידע איפה הוא נמצא והוא עבר אותי. אני ראיתי עובר על הכביש. לאחר מכן עבר אלי ג'ון שהיה בפלוגה האחרונה. הוא לא ידע מה קורה. הוא הגיע ל"טליסמן 34" והיה שם בלגן רציני. הוא לא ידע איפה לתפוס עמדות. הוא ביקש שאני אנצנץ לו. נצנצתי לו עם פנס או זרקאור מפקד. הוא זיהה אותי, ירד, תפס מאחורי עמדה כי פשוט לא היה מקום. אז עמדנו, לא ירינו. כבר לא זיהינו מטרות כי ירד חושך. שמענו בקשר שעודד נדפק על "חמוטל" וקיבלנו הוראה לנוע לאיזור "טליסמן 34" ולהיכנס שם לעמדות. נכנסנו שם לעמדות. הפלוגה שלי היתה מצפון לכביש. עמדנו בעמדות עד הבוקר.

מ"פ כ' גדוד 257 רס"ן אברהם (ג'ון) זילברמן

הגענו לרפידים לקראת שקיעה. פנינו דרום מערב, נסענו כמה שעות בשטח. אחר כך חזרנו לרפידים. לצומת "כרטיסן-ספונטני" הגענו בלילה ב-2400. ב-0130 היתה קבוצת פקודות. היינו צריכים לתפוס את "הברגה" מחדש לאחר שהיא נכבשה. ב-0400 בבוקר התחלנו לנוע. אז המג"ד כבר אמר לנו שעמי שחרר את זה. אין שם בכלל אויב. עמדנו מצד מערב ל"הברגה" לכיוון הפירדן. זיהינו כמה טנקים בטווח 5,000. הסמ"פ שלי ירה ולא פגע. עמדנו שם עד 1100 בצהריים. היו קצת דילוגים בגלל ארטילריה. מצפון באיזור ציר "ערוב" ראינו גדוד טנקים, זיהינו אחר כך שזה פטונים. אלה היו הטנקים של גדוד 19 שחטפו שם קטיושות וארטילריה רצינית ונ"ט. בהתחלה חשבנו לפתוח באש אבל אחרי שהמג"ד בירר מה קורה שם הוא אמר שזה כוחותינו. קיבלנו הוראה לחזור ב-1100 חזרה. בצומת קיבלנו מנות קרב ולחם. בצומת טסה תדלקנו. התחלנו לנוע דרומה. חזרנו חזרה אחרי כמה ק"מ ואז עלינו על ציר "עכביש". לאחר מכן התקבלה פקודה לעבור צפונה לציר "טליסמן" והגדוד התחיל לנוע לכיוון מערב. אני הייתי אחרון בשדרה. הגדוד עשה איגוף של האנטנה, חזר בחזרה, חצה את הכביש ציר "טליסמן" דרומה. כשאני חציתי את הכביש כבר היה

ממש אור אחרון. מה שראיתי זה שוטים ומגחים וכולם יורים ולא הצלחתי לזהות שום יחידה מהגדוד. ביקשתי מיוסי שינצנץ בפנס. הוא ניצנץ וזיהיתי אותו. ניסיתי לאתר גם את המג"ד. לא הצלחתי לאתר אותו עד שהוא לא הדליק את התאורה האדומה. הוא אמר לי שהוא נוסע למקום הכי גבוה בשטח שזה סגול 205. היה לילה בהיר ואפשר היה להבחין בסגול 205. התחלתי לנוע לכיוון הזה בדיוק היה העסק עם יוסי קליין ז"ל. חשבתי שאני אצטרך לתפוס מימין לעודד. התחלתי לנוע לכיוון סגול 203 ואז התקבלה פקודה לחזור בחזרה. התארגנו באיזור "ציונה" לפני האנטנה. הפלוגה שלי היתה מדרום לכביש ובמשך כל הלילה דילגנו טנקים קדימה ואחורה לתצפית.

מ"פ מ' גדוד 257 רס"ן עודד מגידו

אני הגעתי לטסה ביום שני בצהריים. בטנקים היה הכל חוץ ממקלעים, משקפות ומפות. הקמתי קשר עם שמעון. שמעון אמר לי להתפרס מדרום מזרח לצומת טסה. התפרסתי שם וחיכיתי להם, הם היו בתנועה דרומה. בערך ב-1200 הוא אמר לי להתחיל להוביל על ציר "מבדיל" דרומה. נסענו בערך 10 ק"מ. שמעון נסע נדמה לי על זחל"מ על ידי על הכביש ורץ קצת קדימה. אותי עצר ג'קי סגן מפקד האוגדה. אמר לי לעצור גם את שמעון ולהחזיר את כולם חזרה. התחלנו להסתובב וכל הגדוד עלה בשדרות באיזור ההוקים כאשר טנקי המ"פ בעמדות תצפית קדימה. לאחר שעמדנו כ-3/4 שעה בשדרות שמעון אמר לרוץ לציר "טליסמן". לי לא היתה מפה. שמעון היה נותן פקודות במפת הקוד ויוסי היה מתרגם לי בשמות מתקופת ההתשה. יוסי הוביל, אני הייתי פלוגה שניה בגדוד. באיזור "ציונה" או קצת אחרי שמעון אמר ליוסי לעלות לעמדות לפנות שמאלה. לי הוא אמר לעבור את יוסי ולעבור לעמדות מימינו. עברתי את יוסי על הכביש על ציר "טליסמן" ומימינו היה פרוס גדוד שוטים. זה היה בשעה 1700. עברתי את גדוד השוטים הזה ואז ממערב לו עמד עוד גדוד פטונים שלאחר מכן הסתבר לי שזה הגדוד של עמי. לדעתי הגדוד של עמי היה פרוס משני עברי "פוטון" אני אסביר למה. מפני שכשאני התחלתי להתרוצץ הייתי כבר על הטנק השני לחפש את יוסי קליין ז"ל ולא ראיתי אותו. הטנק היחיד שהיה לי קשר עדין איתו עדין היה הטנק של נח. וגם את הטנק של נח לא ראיתי, כי אני ירדתי למטה להחליף טנק. ואז הגעתי לאיזה טנק 5 מ' מאחור ואמרתי לנח אתה רואה אותי מאחוריך? והוא אמר לי שלילי. ירדתי ברגל וניגשתי לטנק הזה וזה היה איתמר סמ"פ ז'. אני לא ידעתי שאני עולה על "חמוטל" לכבוש אותה, גם לא ידעתי מי זאת "חמוטל". אני רק ידעתי שאני עולה לעמדות מימין ליוסי. מימין ליוסי לא היה מקום כי עמדו שם שוטים, אחרי זה עמד הגדוד של עמי ואיפה שנגמר הגדוד של עמי בערך קילומטר בעיקול הכביש אחרי "פוטון" מערבה פניתי שמאלה ועליתי לעמדות. היו לי 8 טנקים. אני חששתי מהמשך של "טליסמן", לא ידעתי שהיעד הזה עצמו תפוס. את מחלקה אחת של דודו העליתי על הצמה הזאת שתתפוס לכיוון מערב - צפון מערב, ואני עם 6 טנקים עליתי בקו על "חמוטל". מיד בעליה נפתח עלינו מטח של אש נ"ט. אולי היו שם גם טנקים, נח זיהה שם טנקים יותר מאוחר. אני חושב שהספקתי להגיד נתקלנו ומיד היה דיווח של יוסי קליין שהוא נפגע, עגלון פצוע והוא יורד

לבדוק מה קרה. יוסי קליין דיבר. התחלתי לנסוע עם המחלקה הימנית מחלקה 3 לכיוון המשוער, כי מה שקרה זה שיוסי היה הימני ביותר והוא רץ קצת קדימה ולא ראינו אותו. התחלתי לנסוע עם המחלקה הזאת לשם ומתוך 3 הטנקים שנסעתי איתם נפגעו שניים, שלי ושל 3א'. נתתי הוראה לכולם לרדת למטה. ראינו בשטח נותבים, היחידים שראו מצרים בשטח זה הנהגים, כי משקפות לא היו. ירדנו למטה כל הטנקים, אני לא ידעתי שנח נשאר למעלה ועדין היה לו קשר עין עם יוסי. למטה את שני הטנקים שנפגעו החלפנו, אני עליתי על טנק אחר ובטנק הזה אגב לא היה קשר פנים ואת כל הפקודות לצוות היה צריך לתת בקשר חוץ. התחלתי לחפש את נח כי נח דיווח לי שהוא רואה את יוסי. עוד לפני שהחלפתי טנקים היה דיווח מהטנק של יוסי של הטען שכנראה קדקד הלך ולא היה ברור אם הלך זה הלך או ירד מהטנק, ושמסתערים עליהם והם זורקים רימונים. זה היה הדיווח האחרון ששמענו מהם. הגעתי מאחורי טנק שחשבתי שזה נח, וכאמור עליתי רגלית לטנק וזה היה איתמר. הוא היה הטנק הימני ביותר של מיקי. אמרתי לנח לירות פגז ולפי ההבהק ראיתי איפה הוא עומד, יצאתי ועמדתי על ידו וכבר היה חושך, את הטנק של יוסי לא ראינו. בשלב זה האש עלינו די נחלשה כנראה בגלל החושך ואני ביקשתי משמעון יחידה עם מקלעים. חשבתי שאם יהיו לי מקלעים הייתי עושה התקפה והייתי לוקח את כל העסק הזה והיינו מוציאים אותם משם. התחלתי לנדנד לשמעון בקשר שישלח לי יחידה עם מקלעים. בינתיים ירדנו למטה התארגנו באיזור הכביש, באיזור העיקול של הכביש בחניון הקפי היו 4 טנקים כי עוד טנק אחד עם קשר לא תקין הסתלק בעצמו ו-2 טנקים נדפקו וירדו והטנק של יוסי היה למעלה. אז המשכתי לנדנד לשמעון רציתי שישלח יחידה עם מקלעים. המח"ט התערב ושאל אותי מה המצב, אמרתי לו מה המצב. אמר לי להתקפל לאחור. שאלתי מה יהיה עם החבר'ה. שאל אותי מה מצבם, אמרתי שלדעתי אין הרבה סיכויים אבל כדאי לנסות. יש לציין שבשלב זה הגדוד של עמי כבר ירד והיו לפחות 4 ק"מ בין הפלוגה לבין הכח הקרוב ביותר ממזרח. נסענו מזרחה. אספנו משם טנק אחד או שניים שלי שהצטרפו לזנב של עמי בטעות. הגענו לגדוד שלי, העברתי את הפיקוד למ"מ 1 דודו והתפנית.

בטנק של יוסי קליין נהרגו כולם. בטנק שלי נפגענו אני והתותחן. טנק שלישי חטף במסננים לא קרה לו כלום והוא הגיע בכוחות עצמו לטסה.

לגבי מקלעים בשלב הזה היו בפלוגה 5 מקלעים שפרקנו מטנקים פגועים על ציר "פונדק". 2 או 1 מהם היו על הטנק של יוסי. אף אחד מהמקלעים האלה לא ירה. באותו לילה הפלוגה קיבלה מקלעים מפלוגת החרמ"ש, זה כבר היה אחרי שהתפנית.

מ"מ 2 פל"מ' גדוד 257 סגן נח אבנת

אני רוצה לעמוד על השלב הזה שבו נפגע הטנק של קליין ומה שקרה שם. עלינו רצנו קדימה, בשלב מסוים עודד אמר לנו להתפרס. אני התפרסתי משמאלו כשמחלקה 1 באמצע מחלקה 3 מצד ימין. אני זוכר בשלב הזה שרצנו קדימה כשראיתי את הטנק הימני ביותר פרוס כבר ועומד נפגע

ואני לא יודע למה הייתי משוכנע שטנק שלנו פגע בו. ראיתי את הנוטב מצד שמאל עף ופוגע בו והטנק הזה נדלק. עודד דיווח על היתקלות, מיד אחרי זה יוסי קליין מדווח על זה שהוא נפגע שהנהג שלו נפגע והוא יורד לבדוק מה קרה. יצרתי איתו קשר עין והסתבר לי שאני נשארתי לבד, שכל הטנקים ירדו. ראיתי את הטנק הזה כל הזמן מרגע שהוא נפגע. אני מתאר לעצמי שהמרחק היה כמה מאות מטרים כי בלי משקפת ראיתי בשלב מאוחר יותר את החי"ר המצרי עולה עליו. התחילו לירות עלי מכל הכיוונים אש תופת כשאני מזהה בעיקר משני הצדדים. ביום המחרת כשעלינו עוד פעם הסתבר לי שזה היו שני T55 שהיו בעמדות חפורות וירו עלינו. אני ניסיתי לפגוע בהם. האש משם לא נחלשה. ביום המחרת כשעליתי זיהיתי טנק אחד שהמט"ק שלו היה שוכב בחוץ מהרסיסים שלי או בשלב מאוחר יותר הוא נהרג. באותו זמן הצוות של יוסי קליין דיווח שעולה עליו חי"ר והם מתחילים לזרוק רימונים. במקביל אני זיהיתי חי"ר שמתחיל לעלות על הטנק בשני הצדדים בעיקר מצד שמאל כלומר מדרום. אני התחלתי לירות לשני הצדדים, מקלעים לא היו לי, על מנת לעצור אותם, לא לתת להם להתקרב. בשלב מאוחר יותר כנראה שאחרי שהמצרים ראו שזה לא הולך להם, הם לא יכולים לעלות על הטנק הזה, ראיתי ממש עשרות פגיעות בטנק הזה והוא התלקח. אני לא ראיתי אבל התותחן שלי דיווח שהוא רואה דמות שהוא נע על הזחל ומישהו יורה בו מקרוב. מה שאנחנו חשבנו שזה יוסי קליין שידענו שהוא ירד מהטנק וירו בו כנראה מקרוב והוא נהרג. באותו שלב עודד יצר איתי את הקשר. לא ידוע לי בדיוק כמה זמן שהיתי שם אבל עודד טוען שזה לפחות שלושת רבעי שעה.

מג"ד 264 סא"ל גיורא לב

אני אעבור במהירות על יום ראשון. יצאנו בשעה 0900 מג'וליס, נסענו דרך ניצנה. הגענו ב-2400 לרפידיים. מ-22 טנקים רק אחד נפל בגלל בעיות במערכת הדלק באבו עגילה. הוא הגיע יותר מאוחר. ברפידיים ניסיתי ליצור קשר עם החטיבה ולא השגתי קשר. פגשתי שם את אבי קצין הקישור של החטיבה והוא מסר לי פתק מהמח"ט להגיע לטסה, בניגוד למה שהמח"ט מסר לי ערב קודם לכן בטלפון להגיע מדרום לטסה באיזה מקום. היתה בעייה של דלק. חלק מהטנקים תדלקו בתחנת הדלק האזרחית ברפידיים, עד שנגמר להם הדלק במיכל. נסענו לקחת דלק בבסיס דלק ברפידיים. דווקא עבדו בסדר גמור. קיבלנו מהם דלק ושמן, וכבר ראינו את המלחמה, כי שם ירו עליהם עם מרגמות. אחרי שתדלקנו את כל הגדוד, ז"א שזה כבר בלילה שבין יום ראשון ליום שני, החלטתי שנלך לישון. ב-0500 בבוקר היתה התקפה על רפידיים, יש ויכוח אם זה טילים או מטוסים, על כל פנים זו היתה השכמה טובה. בחמש בבוקר כל הגדוד זז, אני מעריך שב-0900 הגענו כבר לאיזור ציר "חזיזית". כבר באיזור טסה היה לי קשר טוב עם המח"ט, ונכנסתי ל"ספונטני". ב"חזיזית 28" עמד נדמה לי פטון פגוע, אני לא יודע של מי, ואנחנו ירדנו יותר דרומה. לומר את האמת, לא ידעתי בדיוק מה הכוונה, אבל המח"ט אמר לי בקשר שאפשר לדפוק טנקים, ויש שם הרבה טנקים. מה שכן ראינו המון שלדיות באיזור שממזרח לגשר הפירדן. יוסי ברגר, מ"פ

ג', דיווח שהוא דפק 3-4 טנקים ולא נדלקו, יכול להיות שהוא ירה על "פייגרים". זיהיתי 7 טנקים באיזור הדרומי של "זנגביל", מצפון ל"נוזל", וירינו עליהם מעיכים. לא פגענו. ראינו שאחד מהפטונים נדלק מ"סאגר", ואז הבנו שזה כוחותינו. הסתבר מאוחר יותר שזה היה גדוד 79. הפסקנו להילחם בהם בשלב הזה. הארטילריה היתה צפופה מאד, וכל הזמן המשחק של דילוג, אז פלוגה א' החליפה את פלוגה ב', ופלוגה ב' החליפה את מקומה של פלוגה ג', היתה ארטילריה מדוייקת. ראיתי גם מצפון לי, אם אינני טועה ירו שם קטיושות, די הרבה, באיזור "הברגה". בקשר לריצה למיתלה, אני הבנתי כן שיש שואה, אני האזנתי גם לרשת האוגדתית וגם לפיקודית. שמעתי את מפקד האוגדה מורה למח"ט לשלוח אפילו טנק בודד. אני מעריך שבסביבות הצהריים, שעה 1100-1200 עזבנו את האיזור של ציר "חזיזית" מדרום ל"הברגה". ברשת הגדודית שלי מסר לי אחד המט"קים ש-50 ברשת (זה הרמ"ט) מבקש מכולם לעצור ולחזור חזרה לטסה. הייתי קרוב מאד לג'ידי. החלטתי לא לרוץ. ריכזתי את כל הגדוד ליד צומת הג'ידי, אני לא זז מכאן עד שאין פקודה ברורה, ואז יצרתי קשר עם המח"ט. נתן פקודה לנסוע לטסה, ולהיפגש איתו מדרום לטסה לקבוצת פקודות. הגיע לשם גם שמעון וגם עמי, השעה בערך 1600. נאמר ע"י המח"ט שגדוד הסיור האוגדתי נמצא באיזור "מכשיר", שאני אסע ראשון, אצור איתו חבירה, ואח"כ בהמשך אולי נכבוש את צפון "מיסורי", אבל בשלב ראשון ניצור קשר עם גדוד הסיור האוגדתי. אני זוכר שפתחתי את רשת הקשר ושמעתי שהוא נהרג או נפצע, והם (גדוד הסיור) לא נמצאים ב"מכשיר". אני טעיתי בציר, במקום לנסוע בציר "טליסמן", עליתי צפונה, פניתי בכביש האספלט הראשון, לא ידעתי שיש כביש כזה שנקרא "עכביש". נסעתי על "עכביש" עד שהגעתי לסוללת תותחים, הוא אמר לי שזה "עכביש 59", ואז המח"ט אמר לי לחתוך בשטח. זה היה די מאוחר. עברתי ממזרח ל"מכשיר" כ-2 ק"מ. שם ראיתי כ-30-40 טנקי M60 ועוד פלוגת שוט. מה הם עשו שם בדיוק אין לי מושג. אני המשכתי צפונה עד מדרום ל"ציונה - סגול 203". כשהגעתי לשם היתה כבר כמעט חשיכה, וראיתי איזה קרב אימים מתחולל באיזור "חמוטל", שמעתי גם בקשר שיש נפגעים. נתתי פקודת "חדל" בגדוד, היות ולא ידעתי מי נלחם נגד מי, החלטתי שאף אחד לא יירה. בסוף קיבלתי הודעה מהמח"ט ש"מכשיר" לא שלנו, ומה שמסתובב ב"מכשיר" אפשר לדפוק. שם הטנק שלי דפק 2 טנקים. כבר היה חושך, ירינו בח"שים על הבהקים ונדלקו טנקים. קיבלתי גם דיווח מפלוגה ב' על טנק אחד, ומפלוגה ג' על 2 טנקים. אחת מ-5 המטרות כנראה לא היה טנק, זאת היתה כנראה משאית תחמושת או קטיושות או משהו כזה לפי ההתפוצצויות. ראיתי אחר כך את שני הגדודים עוברים על ציר הכביש ונכנסים לחניון. באותו לילה גדוד 257 היה גדוד קדמי, אני הייתי גדוד אמצעי והגדוד של עמי היה הכי מזרחי. דבר חשוב להזכיר זה ששם הדוקטור שלנו נסע לחניון ואיש לא עצר אותו והוא אמר לי שהוא לא רואה שום דבר. אמרתי לו תסתובב קילומטר אחורה. הוא חזר קילומטר ולא ראה שום דבר. אמרתי לו עוד קילומטר ועוד קילומטר, לפי מספר הקילומטרים אני חושב שהוא היה קרוב מאד לאיסמעיליה. בסוף הוא הגיע לגדוד.

מ"פ א' סרן נדב מן

הגעתי אחרון בגדוד לאיזור ציר "חזיזית". ניתנה פקודה לירות ולי היה קצת קשה להתחיל לירות מכיוון שהתותחן שלי זיהה את הטנקים שממולנו כטנקים שלנו, הוא ראה פגזים צהובים. בסוף קיבלנו באמת פקודה שאלה טנקים שלנו. פה ירדה עלינו גם קצת ארטילריה. דילגנו כמה פעמים. חתכנו דרך השטח באיזור "מכשיר", התפרסנו פה. אני זוכר שירינו לעבר הבהקים או להבות שהיו על איזור "מכשיר". מכל הטנקים שלי שירו אני ראיתי רק פגיעה אחת ואני לא יודע אם זה בטנק או במשהו אחר. מפה התכנסנו לחניון לילה באיזור "טליסמן".

מ"פ ב' רס"ן אהוד כוכבי

[באיזור "חזיזית"] אני חושב שעמדנו יותר דרומית, באיזור 26, כי בעיקול של הכביש הסתובבנו. בשלב הזה כשהקש"א הופיע פתאם ברשת הגדודית והוא אמר "שלום הגעתי אני מוכן לתת לכם אש" זה היה יפה מאד ואנחנו ניסינו לאתר לו מטרת מצד שני על כמה סוללות. אני לא יודע אם הוא ירה או לא. אנחנו זיהינו לו יציאות בדרך באיזור מדרום ל"חזיזית" כ-3-4 ק"מ. אני לא יודע אם הוא הספיק להוריד עליהם אש או לא. לגבי השלב של ירי על "מכשיר". אנחנו ראינו את כל המשחק על "חמוטל", ראינו דו קרב של נותבים שרצים הלך ושוב. אנחנו ירינו על "מכשיר". מהפלוגה שלי הסמ"פ שלי פגע במטרה אחת, אני לא יודע מה זה היה. היינו ממש לפני חושך.